

Γοτθική τέχνη

Με τον όρο γοτθική τέχνη αναφερόμαστε στο καλλιτεχνικό ρεύμα που εμφανίστηκε την περίοδο του Μεσαίωνα. Η γοτθική τέχνη άρχισε να κάνει την εμφάνισή της στη Γαλλία, περίπου στις αρχές του 12ου αιώνα και κυρίως στην αρχιτεκτονική. Στη διάρκεια των επόμενων χρόνων και μέχρι τα τέλη του 14ου αιώνα, εξαπλώθηκε σε ολόκληρη σχεδόν τη δυτική Ευρώπη. Την γοτθική τέχνη διαδέχθηκε η περίοδος της Αναγέννησης, αν και δείγματα γοτθικών δημιουργιών καταγράφονται και μέχρι τα τέλη του 16ου αιώνα.

Η γοτθική τέχνη ακμάζει λοιπόν από το 12ο ως το 15ο αιώνα. Όπως στην περίπτωση της ρωμανικής, έτσι και σ' αυτή την περίπτωση, η δεσπόζουσα τέχνη είναι η αρχιτεκτονική. Όμως, παρά το τεράστιο των καθεδρικών ναών, η γοτθική αρχιτεκτονική εκφράζεται με μια καταπληκτική λεπτότητα και διάθεση για διακόσμηση και ανάταση. Το κατακόρυφο είναι τώρα χαρακτηριστικό γνώρισμα των ναών. Ψηλοί τοίχοι, λεπτόσχημοι σύνθετοι κίονες, οξυκόρυφες ασίδες, μεγάλα παράθυρα διακοσμημένα με υαλουργήματα, θόλοι στέγες, πύργοι, πυργίσκοι, αντηρίδες, κατακόρυφες ραβδώσεις εσωτερικά και εξωτερικά μακρόστενα γλυπτά που κατακυριεύουν εξωτερικά τους τοίχους, δαντελωτές πέτρινες διακοσμήσεις και τόσα άλλα στοιχεία αφαιρούν από την οικοδομή το πέτρινο βάρος, εξαυλώνουν τους όγκους, ανυψώνουν το βλέμμα προς τον ουρανό. Η γλυπτική γνωρίζει κι αυτή μια μεγάλη άνθηση ύστερα από την αφάνειά της στους σκοτεινούς χρόνους. Έμφαση στο γραμμικό στοιχείο χαρακτηρίζει την τέχνη αυτή.

Περίφημα είναι, φυσικά, τα βιτρό που δεσπάζουν στα εσωτερικά των μεγάλων καθεδρικών, το γοτθικό ανάλογο των βυζαντινών τοιχογραφιών. Η ζωγραφική εκδηλώνεται κυρίως στα ωραιότατα εικονογραφημένα χειρόγραφα, εκκλησιαστικά ή άλλα, αλλά και στην τοιχογραφία σε εκκλησίες ιδίως στην Ιταλία. Έτσι ο Τζιότο ζωγραφίζει τα περίφημά του «φρέσκο» στο παρεκκλήσι Αρένα στην Πάδουα σ' ένα στιλ που ξεφεύγει αρκετά από τη μεσαιωνική και τη βυζαντινή παράδοση, με ογκομετρικές φιγούρες και ανθρώπινη έκφραση στα πρόσωπα, ακόμα και σ' αυτά των αγίων. Δίκαια λοιπόν θεωρείται ως ο σημαντικότερος πρόδρομος της Αναγέννησης.

Το πλάσιμο των όγκων με την απάλυνση της φωτοσκίασης, η απόρριψη της γραμμικής πτύχωσης, ο περιορισμός της συμβατικής σχηματοποίησης και η πρωτότυπη σύνθεση μορφών σε ομάδες και σύνολα σφιχτοδεμένα, η υπόμνηση κάποιου φυσικού χώρου περιβάλλοντος, είναι καινούρια στοιχεία για την τέχνη και θα αποτελέσουν λίγο αργότερα αφετηρίες για τη μελέτη του ανθρώπινου σώματος και της φύσης, του θαυμαστού κόσμου της δημιουργίας. Έτσι ο Τζιότο, όπως και ο Πετράρχης και ο Δάντης στην ποίηση, θεωρούνται οι πρόδρομοι της Αναγέννησης, της εποχής του ουμανισμού, στην οποία ο άνθρωπος βρίσκεται στο κέντρο της δημιουργίας ως το πιο σπουδαίο δημιούργημα του Θεού, θέση που κατακτά ύστερα από τη μακραίωνη παραμονή του στα σκοτάδια του Μεσαίωνα.

Διδάσκων: Γ. Παπαδάκης